

שני דיני פרק שלשה עשר כתובות

קיב.

עין משפט
נר מצוה

עה א מיי פ"ה מהל'
מלכס הלכה יא:
עו ב שם הלכה י:

לעני רש"י

שאנדי"ר [שיאוודי"ר].
(לחם) נעשה מקמת גרוע.

מוסף רש"י

אקרא. מקום מעבר
הנהר, וזע"ו פורע"ו
(מגילה א). אפשר אדם
בונה בית לבנו קטן.
כענין קטן הבנים של
חס היה ומלכס שני
לכנס (סוטה ד). אלא
שמבונה על אחת
משבעה בצוען. לשון
אבנה ממנה (בראשית טו)
ללומר מושבת בפירות
(סוטה ד). בטרשים.
סלעים, שאין עושין פירות
כאין להם (שם). עמא
פזיזא. נהנה, דקדמיתו
פומיכו לאודניכו.
קודם ששמעם אותה
היאן היא קשה ואם מולו
לעמוד בה קלמס עליכס
לקיימה (שבת פג).
הררן ערך שני דיני
גיורת

מנשק ביפי דעבו. משמע דמלך ישראל הוא וכן צליהי מי
שאלמו (גיטין דף עו:) ומימנה דכפ"ק דגיטין (דף ג. ושם)
מנן עכו כאלך ישראל לגיטין משמע דהוי מחוץ לארץ ומפרש צירוף
חזיה צלך וחזיה צחך לארץ: **רבי חנינא** הוה מתקף מתקליה.
פירוש שוקל אבנים ומואלן קלות אמר
עדיין לא נכנסתי לארץ ישראל כיון
שקלן ומואלן כצידות אמר כבר
נכנסתי לארץ ישראל וכן מפרש
בגמרא דפרשת שלח לך כשעלה ר'
חנינא הגדול מצבל בקש לדע אס
נכנס לא"י והיה שוקל אבנים כל זמן
שהיו קלות אמר עדיין לא נכנסתי
לארץ ישראל כיון שמואלן כצידות אמר
אין אלו אלא אבני ארץ ישראל והיה
מנשקן וקרא עליהן את הפסוק
הזה כי רצו עבדיך את אבניה:
דור

והוא כמבי מיכסי עד אקרא דתולבנקי כ"ב
פרסי אורכא ופותיא שיתא פרסי רבי חלבו
ור' עוריא ור' יוסי בר חנינא איקלעו לההוא
אתרא אייתו קמייהו אפרסקא דהוה כאילפס
כפר הינו ואילפס כפר הינו כמה הוי ה'
סאין אכלו שלישי והפקירו שלישי ונתנו לפני
בהמתן שלישי לשנה איקלע ר' אלעזר להתם
ואייתו לקמיה נקמו בידיה ואמר י' ארץ פרי
למלחה מרעת יושבי בה רבי יהושע בן לוי
איקלע ^ה לגבלא חזנהו להנהו קטופי דהו
קיימי כי עיגלי אמר עגלים בין הגפנים
אמרו ליה קטופי נינהו אמר ארץ ארץ הכניסי פירותיך למי את מוציאה
פירותיך לערביים ^ה הללו שעמדו עלינו בחטאתינו לשנה איקלע ר' חייא
להתם חזנהו דהו קיימי כעיוי אמר עזים בין הגפנים אמרו ליה זיל לא
תעביד לן כי חברך: תנו רבנן בברכותיה של ארץ ישראל בית סאה עושה
חמשת ריבוא כורין בישיבתה של צוען בית סאה עושה שבעים כורין
דתניא אמר רבי מאיר אני ראיתי בבקעת בית שאן בית סאה עושה שבעים
כורין ואין לך מעולה בכל ארצות יותר מארץ מצרים שנאמר ^ב כגן ה' כארץ
מצרים ואין לך מעולה בכל ארץ מצרים יותר מצוען דהו מרבו בה מלכים
דכתיב ^ג כי היו בצוען שריו ואין לך מרשים בכל א"י יותר מחברון דהו
קברי בה שיכבי ואפילו הכי חברון מבונה על אחת משבעה בצוען דכתיב
^ד וחברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים ^ה מאי נבנתה אילמא נבנתה
ממש אפשר אדם בונה בית לבנו קטן קודם שיבנה לבנו גדול שנאמר
^ו ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען אלא שמבונה על אחת משבעה בצוען
והני מילי בטרשים אבל שלא בטרשים חמש מאה והני מילי שלא
בברכותיה אבל בברכותיה כתיב ^ז ויזרע יצחק בארץ ההיא וגו' תניא אמר
רבי יוסי סאה ביהודה היתה עושה חמש סאין סאה קמח סאה סלת סאה
סובין סאה מורסין וסאה קיבוריא א"ל ההוא ^ח צדוקי לר' חנינא יאה משבחיתו
בה בארבעון ^ט בית סאה אחת הניח לי אבא ממנה משח ממנה חמר ממנה
עיבור ממנה קיטניות ממנה רועות מקנתי א"ל ההוא בר אמורא לבר
ארעא דישאל האי [תאלתא] דקיימא אגודא דירדנא כמה גדריתו מינה
אמר ליה שיתין כורי א"ל ^י אכתי לא עייליתו בה אחריבתוהו אנן
מאה ועשרים כורי הוה גזרינן מינה אמר ליה אנא נמי מחד גיסא
קאמינא לך אמר רב חסדא מאי דכתיב ^{יא} ואתן לך ארץ חמדה נחלת
צבי למה ארץ ישראל נמשלה לצבי לומר לך מה צבי זה אין עורו
מחזיק בשרו אף ארץ ישראל אינה מחזקת פירותיה דבר אחר מה צבי
זה קל מכל החיות אף ארץ ישראל קלה מכל הארצות לבשל את פירותיה
אי מה צבי זה קל ואין בשרו שמן אף ארץ ישראל קלה לבשל ואין פירותיה
שמנים תלמוד לומר זבת חלב ודבש שמנים מחלב ומתוקים מדבש ירבי
אלעזר כי הוה סליק לארץ ישראל אמר פלטי לי מחדא כי סמכוהו אמר פלטי
לי מתרתי כי אותבוהו בסוד העיבור אמר פלטי לי מתלת שנאמר ^{יב} והיתה
ידי אל הנביאים החוזים שוא וגו' בסוד עמי לא יהיו זה סוד עיבור ובכתב
בית ישראל לא יכתבו זה סמיכה ואל אדמת ישראל לא יבואו כמשמעו רבי
זירא כי הוה סליק לא"י לא אשכח מברא למעבר נקמ במצרא וקעבר אמר
ליה ההוא ^{יג} צדוקי ^{יד} עמא פזיזא דקדמיתו פומיכו לאודניכו אכתי בפזיותיכו
קיימיתו אמר ליה דוכתא דמושה ואהרן לא זכו לה אנא מי יימר דוכינא
לה: יד' אבא מנשק ביפי דעבו ר' חנינא מתקן מתקליה ר' אמי ורבי אסי
קיימי

עס צהול: דקדמיסו פומיכו לאודניכו. מתחלתס הייתס צהוליס
צנהלתס כנחלה למחר לעשות דבר צלל עמו: כיפי. אלמוגיס. ליסנא אחרינא כיפי דעכו
סלקעיס: מסקן מסקליה. משה ומתקן משולי העיר מחמת חובת הארץ שהיתה חביבה עליו ומחור שלא יאל שם רע על הדרכים:
קיימי

והוה כמבי מיכסי עד אקרא דתולבנקי. כשתכרף כל המקומות
ישתער לך: **נקטו צדיה.** מאלן קטנות נחמות צדו אחת: **קטפי.**
אשכולות כדמתרגמינן (ויקרא כה) לא תבזור לא תקטוף: **לשנה.**
לסוף שנה: צברותיה. כשהשנה מצורכת: **זשיצתה של זוען.**
כלומר כדמפרש ואזיל ומונען אתה
למד לארץ ישראל כדמפרש ואזיל:
אני ראיתי צנעפת בית שאן. שהיא
משאר ארצות: **בית סאה עושה**
שבעים כורים. וכיון דשאר ארצות
יש שבעים כורים כל שכן צלך מלכס
סאין לך מעולה בכל הארצות כמלכס
שהרי נמשלה לכן ה' ואין כמלכס
מדינה מעולה כזוען: **דמרבו בה**
מלכי. מלכס שנאמר כי היו צוען
שריו. על מלכי ישראל הכתוב מדבר
לגנאי שמרדו צהקצ"ה וסמכו על
מלכי מלכס ומתמד היו שריהם
ושלוחיהם מלכס צוען שלוחים למלך
מלכס מציאין תשורה: **מבונה.**
בניה כלל טוב. מבונה לשון פרי
כדכתיב (בראשית ג) ואבנה גם אנכי
ממנה: **לכנו הקטן.** לכנען: **לכנו**
גדול. למלכס: **על אחת משבעה.**
הרי שבע פעמים שבעים כורים
הרי ד' מאות ותשעים ובמקום שאינו
טורשים כחברון יש להוסיף עד חמש
מאות ובברכותיה כתיב מאה שערס
על אחת ששאר שנים נמצך למאה.
מאה פעמים חמש מאות הרי חמשת
ריבוא: **סאה קמח.** הוא אבק דק
היואל מן הנפה והחטין טחויין
צרחים של גריסין ואין טחויין דקין
והנפה מוליאה הקמח וקולטת פסולת
ומחזיר מה שנפסה לריחים: **סובין.**
שהמכתשת מוליאה כשלותמין חטין
לסולת כותשין אותן צמכתשת:
מורסין. הן סובין היואלין צלחונה:
קיבוריא. קמח שאינו יפה שעושים
ממנו פת צבור וקורין שאנדי"ר:
יאה משבחיתו בה צלרענון. יפה
יאה משבחיתו אותה: **בית סאה הניח**
לי אבא. צלך ישראל: **א"ל ההוא**
בר אמורא. אחד מצני האמורי
אמר ליהודי תחלת ציאתו לארץ:
הך תאלתא דקיימא אגודא דירדנא.
דקל פלוני העומד על שפת הירדן:
כמה גדריתו מינה. כמה תמריס
אחס גודרים הימנו. לקיטת תמריס
קרויה גדרה צלשון [משנה וגזרל
צלשון] ארמי: **אין עורו מחזיק אס**
צשו. שהעור כוון וגומד לאחר
הפשטו: **אינה מחזקת פירותיה.**
עושה פירותיה מרובין עד אין מקום
להצניען: **פלטי לי מחדא.** נלתי
מאחת מהן מן הקללות האמורות
צמקרא: **נקט צמלרא.** יש מקום
סאין גשר ומשליכין עץ על רוחצ
הנהר משפה לשפה ואינו רחצ לילך
עליו כי אס אוחו צדידו צחצל המתוח
למעלה הימנו קשור שני ראשו

הגהות הב"ח
(א) נג' אמר ליה לא
עיליתו בה אכתי
אחרימיה פג:

(א) [עין חוק' ע"ז נט. ד"ה
איקלע] (ב) [בס"פ: לגוים].
(ג) סוטה ל: ד' [בס"פ:
מנאל] (ד) [עין חוק' צ"ב
י. ד"ה ולא את] (ו) [עין
ר"ה יג. ובש"י שם צ"ע
וע"ע גיטין מ.ו.] (ז) [שם
פ.א.] (ח) [בס"פ: סוטה].

תורה אור השלם

1. ארץ פרי למלחה
מקצת ישיבי בה:
תהלים קו לד
2. וישא לזוט את עיניו
וירא את כל כפר הירדן
כי בלה משקה לפני
שחת יי את סדם ואת
עמרה כגן יי פארץ
מצרים באבקה צער:
בראשית יג י
3. כי היו בצען שריו
ומלאכי חנם יגיעו:
ישעיה ל ד
4. ויעלו כנגב ויבא עד
חברון וישם אחימן שש
ותלמי וילידי הענק
וחברון שבע שנים
נבנתה לפני צוען
מצרים: כדכתיב יג כב
5. ובני חם כוש ומצרים
ופוט וכנען: בראשית י ו
6. ויזרע יצחק בארץ
ההוא וימצא בשנה
ההוא מאה שערים
ויקברוהו יי
7. ואנכי אמרתי איהך
אשיתך בבנים ואתן לך
ארץ חמדה נחלת צבי
צבאות גוים ואמר אני
תקראי לי ומאתרי לא
תשובי: ירמיהו ג יט
8. ותיקתה ידך אל
הנביאים החוזים שוא
והקסימם כוב בסוד עמי
לא יהיו ויכתב בית
ישאל לא יכתבו ואל
אדמת ישראל לא יבאו
וירעוהם כי אני אדני
אלהים: יחזקאל יג ט